

MØTEINNKALLING

Dato: 07.03.2017

VALGSTYRET

Tirsdag 14.03.2017 kl. 14:00

Utvalgets faste medlemmer innkalles til møte **14.03.2017 kl. 14:00 i Formannskapssalen.** Medlemmer som ikke kan møte på grunn av lovlig forfall, skal straks melde fra om dette og oppgi forfallsgrunn. Forfall meldes på telefon 412 99 574 eller e-post borgny.danielsen@baerum.kommune.no

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel	
001/17	Godkjenning av protokoll	
002/17	Stortings- og sametingsvalget 2017 - gjennomføring	
003/17	Informasjonsplan for gjennomføring av stortings- og sametingsvalget 2017	
004/17	Beredskapsplan i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017	
005/17	Referatsaker	

Eventuelt

Lisbeth Hammer Krog
Utvalgsleder

Borgny Danielsen
Utvalgssekretær

Dato: 13.02.2017 Arkivkode: N - 125 Bilag nr: Arkivsak ID: 17/5066 J.post ID: 17/32302
Saksbehandler: Borgny Danielsen
Saksansvarlig: Borgny Danielsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Valgstyret	14.03.2017	001/17

Godkjenning av protokoll

Forslag til vedtak:

Protokoll fra Valgstyret 20. september 2016 godkjennes slik den foreligger.

Vedlegg:

Protokoll - Valgstyret - 20.09.2016

3303923

Dato: 13.01.2017 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 17/2148 J.post ID: 17/9228
Saksbehandler: Borgny Danielsen
Saksansvarlig: Eirik Lindstrøm

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Valgstyret	14.03.2017	002/17

Storings- og sametingsvalget 2017 - gjennomføring

Forslag til vedtak:

1. Det tilrettelegges for bruk av elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen i samtlige valglokaler.
2. Forhåndsstemmegivningen foregår i de tidsrom som er foreslått i saken.
3. Det tilrettelegges ikke for forhåndsstemmegivning ved de videregående skolene.
4. Frist for å søke om ambulerende stemmegivning (hjemmestemming) settes til tirsdag 5. september 2017.
5. Stemmestyrene oppnevnes i valgstyrets møte 13. juni 2017.
6. Manntallet legges ut til offentlig ettersyn så snart det lar seg gjøre etter 30. juni og fram til valgdagen i kommunegården, i rådhuset, på Bekkestua og Rykkinn biblioteker samt på Fornebu S og Rykkinn senter.
7. Frist for partier som stiller liste til å kreve ett gratis eksemplar av manntallet settes til 19. mai 2017.
8. All opptelling foregår sentralt på rådhuset ved bruk av skannere.
9. Godtgjøringer vedtas som foreslått i saken.
10. Det tilrettelegges valgdagen for sametingsvalg i krets 11 Sandvika.
11. Saken tas for øvrig til orientering.

SAKEN I KORTE TREKK

I statsråd 22. april 2016 er valgdagen for stortingsvalget og sametingsvalget 2017 fastsatt til **mandag 11. september 2017.**

Tidligere behandling

Kommunestyret vedtok i møte 28.09.2016, sak 090/16 at stortings- og sametingsvalget 2017 avholdes i Bærum over én dag, mandag 11. september. Valglokalene holdes åpne fra klokken 09:00 til klokken 21:00.

Videre vedtok kommunestyret i møte 28.09.2016, sak 089/16 at

1. Valgstyret gis myndighet til å fatte vedtak vedrørende gjennomføring av stortings- og sametingsvalget 2017 så langt denne myndigheten ikke er lagt til kommunestyret selv.
2. Valgstyret gis myndighet til å fatte beslutning om oppnevning av stemmestyre.
3. Kommunestyret fatter beslutning om antall stemmekretser.
4. Leder av valgstyret og valgstyrets sekretær gis fullmakt til å ta nødvendige beslutninger i saker som ikke er av prinsipiell betydning for avviklingen av stortings- og sametingsvalget 2017.

Kommunestyret vedtok i møte 28.09.2016, sak 091/16 å øke antall kretser fra 15 til 18:

1. Kretsending

- Krets 03 Grav og Jar valgkrets deles til Jar valgkrets og Grav valgkrets.
- Krets 07 Høvik valgkrets deles til Høvik valgkrets og Høvik Verk valgkrets.
- Krets 15 Lommedalen og Bærums Verk deles til Lesterud og Bærums Verk valgkrets og Lommedalen valgkrets.

2. Valgkretser og valgtingslokaler 2017

Kretsnavn	Foreløpig manntall pr. 1.2.17	Valglokale
01 Snarøya	5115	Hundsund Idrettshall, Flerbrukshallen <i>(nytt valglokale)</i>
02 Lysaker og Stabekk	6305	Stabekk videregående skole, gymsal
03 Grav	4682	Grav skole, gymsal
04 Jar	2067	Jar skole, gymsal <i>(kretsending)</i>
05 Eiksmarka	6312	Eiksmarka skole, gymsal
06 Hosle	5371	Hosle skole, gymsal
07 Bekkestua	5264	Hovedbiblioteket Bekkestua, storsalen
08 Høvik	3750	Høvik skole, gymsal
09 Høvik Verk	2267	Høvik Verk skole, gymsal <i>(kretsending)</i>
10 Løkeberg	6245	Løkeberg skole, stor gymsal (eget bygg)
11 Sandvika	7818	Sandvika videregående skole, gymsal
12 Jong	1879	Jong skole, gymsal
13 Tanum	2926	Tanum skole, stort dobbelt klasserom
14 Skui	2665	Skui skole, festsalen
15 Kolsås	7798	Bærum Idrettspark (Flerbrukshallen) <i>(nytt valglokale)</i>
16 Rykkinn	4831	Rykkinn skole avdeling Berger (forsamlingssalen) <i>(nytt valglokale)</i>
17 Lesterud og	4596	Mølladammen skole, gymsal (eget bygg)

Bærums Verk		(kretsending)
18 Lommedalen	3181	Lommedalen skole, festsalen (kretsending)

3. Forhåndsstemmemottak

- Forhåndsstemmemottakene i Kommunegårdens sentralhall og Bekkestua bibliotek opprettholdes som tidligere.
- Forhåndsstemmemottaket ved Rykkinn bibliotek flyttes til et mer sentralt og synlig sted på Rykkinn senter slik det beskrives i saken.
- Det etableres et fjerde forhåndsstemmemottak på Fornebu senter, så sentralt og synlig som mulig slik det beskrives i saken.
- Valgstyrets sekretær vil i valgåret fremlegge forslag til åpningstider.

Kommunestyret vedtok i møte 28.09.2016, sak 092/16 at det ikke etableres tilbud om søndagsåpne forhåndsstemmemottak i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017.

Ved all forhåndsstemming på institusjonene skal den enkelte beboer spørres særskilt om ønske om å stemme, og veiledes i tråd med individuelle behov.

Redegjørelse

1. Endringer i valgloven

Stortinget vedtok 13. juni 2016 flere endringer i valgloven, endringene er trådt i kraft.

1.1 Elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen

Ordningen innføres nå som et permant, frivillig tilbud til alle kommuner. Det vil bli forskriftsfestet en beredskapsprosedyre lik den som allerede benyttes under forhåndsstemmegivningen.

1.2 Endret frist for godkjenning av forhåndsstemmer

Fristen for å godkjenne forhåndsstemmer flyttes *fra* valgdagen kl. 21 til *tirsdag etter valgdagen kl. 17*. Fristen for å søke seg innført i manntallet flyttes tilsvarende. Fristendringen skal sikre at flest mulig forhåndsstemmer avgitt innenfor lovens frister teller med i valgoppgjøret.

Lovendringen er en konsekvens av at Posten har sluttet med postlevering lørdager. Endringen vil forsinke det endelige valgoppgjøret fordi det blir en pause i optellingen tirsdag etter valget i påvente av forhåndsstemmer som er på vei i posten.

2. Elektronisk manntall og valgadministrasjonssystemet EVA

I 2015 deltok Bærum kommune i et forsøk med elektronisk avkryssing i manntallet valgdagen. Forsøket var svært vellykket. Forut for valget i 2015 ble det lagt ned betydelige ressurser i forhold til å tilrettelegge for elektronisk avkryssing i manntallet, noe vi drar stor nytte av i planleggingen av årets valg.

Som det fremgår ovenfor foreslås elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen innført som en permant ordning fra og med valget 2017. I praksis betyr dette at papirmanntallet utgår og stemmemottakerne på valgtinget registrerer stemmegivningen elektronisk, slik som ved forhåndsstemmegivningen. Elektronisk avkryssing i manntallet bidrar helt klart til hurtigere

valgavvikling. Det effektiviserer stemmemottaket, opptellingen og valgoppjøret. I tillegg vil elektronisk avkryssing i manntallet redusere antall feilavkryssinger i manntallet, fordi valgfunksjonæren gjerne benytter valgkortet for å søke opp velgeren i manntallet.

Ved elektronisk avkryssing i manntallet må kommunen benytte pcer i alle valglokalene. Det må derfor være tilstrekkelig antall pcer i valglokalene. Mye av utstyret vil bli fordelt/brukt andre steder i organisasjonen etter valget. Det er en forutsetning med stabil nettilgang i samtlige valglokaler med gode back-up løsninger i tillegg.

2.1 Beredskap

Dersom et eller flere valglokaler opplever å miste tilgang til nettet i løpet av valgdagen og ikke greier å få koblet opp back-up løsningen, må beredskapsrutinene benyttes. Ved en eventuell beredskapssituasjon vil stemmene bli mottatt i en orange beredskapskonvolutt. Beredskapsrutinen vil bli behandlet grundig i instruksjer og i all opplæring som gis valgfunksjonærer.

2.2 Kretsvisе resultater

Det er fortsatt slik at velgerne tilhører en bestemt krets. Velgerne kan imidlertid stemme hvor som helst i kommunen. Stemmen telles i den krets den er avgitt. Dette innebærer at kretsvisе resultater og oppmøteprosenten kan bli noe annerledes.

3. Forhåndsstemmegivning

Forhåndsstemmer kan avgis fra 10. august innenriks og fra 1. juli utenriks og på Svalbard og Jan Mayen. Forhåndsstemmegivningen innenriks og på Svalbard og Jan Mayen avsluttes fredag før valgdagen. Utenriks avsluttes nest siste fredag før valgdagen 1.9.17 (valgloven § 8-1).

Tabellen nedenfor viser utviklingen av andelen avgitte forhåndsstemmer i Bærum:

Stortingsvalg	Andel forhåndsstemmer	Valgdeltakelse totalt (Bærum)
1997	21,0 %	84,2 %
2001	23,1 %	82,1 %
2005	24,9 %	83,8 %
2009	27,1 %	83,5 %
2013	31,8 %	85,1 %
Kommunestyrevalg	Andel forhåndsstemmer	Valgdeltakelse totalt (Bærum)
1999	17,3 %	68,1 %
2003	12,1 %	64,7 %
2007	16,1 %	66,7 %
2011	22,3 %	69,9 %
2015	27 %	63,6 %

Oversikten viser lavere valgdeltakelse ved kommunestyrevalg enn ved stortingsvalg, men andelen som forhåndsstemmer er økende for begge valg. Det økende antall forhåndsstemmer tyder på at kommunen har lykkes godt med tilrettelegging for forhåndsstemmegivning. Lokalene er tilpasset

universell utforming og tilfredsstillende departementets krav om at forhåndsstemmegivningen skal foregå i rolige og verdige former.

3.1 Tidligstemmegivning

Ved stortingsvalget i 2009 ble valgloven endret slik at velgere som ikke har anledning til å avgi forhåndsstemme i ordinær periode innenriks eller på valgdagen, kan henvende seg til kommunen å få avgi tidligstemme fra 1. juli og frem til den ordinære forhåndsstemmegivningen starter 10. august (valgloven § 8-1 (4)).

Periode: 1. juli til og med 9. august.

Sted: Kommunegårdens sentralhall (Veiledningstorget)

Tid: Kl. 08:00 – 15:00 (mandag-fredag, sommeråpningstid).

Stortingsvalg	Tidligstemmer
2009	200
2013	292
Kommunestyrevalg	Tidligstemmer
2011	77
2015	114

Det er en utfordring å gi informasjon om de ulike tilbudene for forhåndsstemmegivningen på en enkel måte. Det er mye informasjon om tid og sted. For å forenkle noe, vurderes det som hensiktsmessig å knytte tidligstemmemottaket opp mot det faste forhåndsstemmemottaket i kommunegårdens sentralhall. Det inngås også dette valget dialog med Serviceenheten med sikte på å benytte Veiledningstorget og dets personell til formålet i en feriestille periode.

3.2 Faste mottak

Periode: 10. august til og med fredag 8. september

Sted: Kommunegårdens sentralhall, Bekkestua bibliotek, Rykkinn senter og Fornebu senter (jfr.kommunestyrets vedtak 28.09.2016, sak 091/16).

Åpningstider:

Sett i lys av etablering av forhåndsstemmemottak på kjøpesenter, er det være behov for å revidere åpningstidene. Sentrenes åpningstider er kl. 10-20 (9-18). Det er et mål at åpningstidene fortsatt er samkjørt. Ved samordnet åpningstider unngår man kommunikasjonsmessige utfordringer knyttet til formidling av ulike åpningstider.

10. – 25. august (mandag-fredag) kl. 10:00 – 18:00

Lørdag 26. august kl. 10:00 – 18:00

28. august – 8. september (mandag-fredag) kl. 10:00 – 20:00

Lørdag 2. september kl. 10:00 – 18:00

Åpningstidene i 2015 var slik:

10. – 28. august (mandag-fredag): kl. 08:00 – 15:00

Lørdag 29. august: kl. 10:00 – 15:00

31. august – 11. september (mandag-fredag): kl. 08:00 – 20:00

Lørdag 5. september: kl. 10:00 – 15:00

Kostnader

Med ett ekstra forhåndsstemmemottak og utvidede åpningstider vil forhåndsstemmemottakene ha en beregnet personalkostnad på mellom 570.000 og 600.000. I tillegg kommer utgifter til IT-utstyr og support, rigging, vakthold mm.

Sammenlignbare kommuner

Drammen kommune

Rådhuset fra 10. august til 8. september samt ytterligere 6 steder herunder 4 valgpaviljonger i perioden 31. august til 8. september. Valgpaviljonger er brakker som er lokalisert ved sentrale kjøpesentra.

Alle forhåndsstemmestedene følger lokasjonens åpningstid. Fredag 8. september stenger samtlige forhåndsstemmemottak kl. 15.00.

Asker kommune

Rådmannens forslag: Det tilrettelegges for ordinær forhåndsstemmegivning ved Servicetorget i Asker sentrum:

- fra kl. 08.00 til kl. 18.00 - mandag til torsdag i uke 33, 34, 35, 36 og 37
- fra kl. 08.00 til kl. 15.30 - fredag i uke 33, 34, 35 og 36
- fra kl. 08.00 til kl. 18.00 - fredag i uke 37
- fra kl. 10.00 til kl. 14.00 - lørdag i uke 33, 34, 35 og 36

Innenfor ordinær åpningstid tilrettelegges det for tidligstemmegivning i perioden 1. juli til og med 9. august.

3.3 Forhåndsstemmegivning ved helse- og sosialinstitusjoner

Periode: 21. august til og med fredag 8. september

Kommunen har ansvar for gjennomføring av forhåndsstemmingen på helse- og sosialinstitusjonene i kommunen. *Alle* velgere i kommunen har mulighet til å avgi forhåndsstemme på kommunens helse- og sosialinstitusjoner. Tilbudet markedsføres på lik linje med andre valgtilbud. Til orientering er det kun én dags stemmegivning pr. institusjon

Stortingsvalg	Stemmegivninger institusjonsmottak
2009	882
2013	1034
Kommunestyrevalg	Stemmegivninger institusjonsmottak
2007	722
2011	854
2015	799

Kommunestyret vedtok i møte 28.09.2016, sak 092/16 at ved all forhåndsstemming på institusjonene skal den enkelte beboer spørres særskilt om ønske om å stemme, og veiledes i tråd med individuelle behov.

Ordningen forutsetter fleksible valgmedarbeidere og at valgorganisasjonen har tett dialog med

institusjonsledelsen. Dette synes å fungere meget godt i praksis.

3.4 Ambulerende stemmegivning (hjemmestemming)

Periode: 21. august til og med fredag 8. september

Velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme til stemmemottaker oppnevnt av valgstyret, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til kommunen. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Søknadsfristen skal kunngjøres.

Stortingsvalg	Stemmegivninger hjemmestemmer
2009	130
2013	86
Kommunestyrevalg	Stemmegivninger hjemmestemmer
2007	40
2011	72
2015	50

Det anbefales at søknaden må være innkommet til valgstyret **tirsdag 5. september 2017**.

Det følger av valgloven § 8-2 (1) at valgstyret oppnevner stemmemottakere i tilknytning til valget innenriks. Valgstyret oppnevner stemmemottakere, også til forhåndsstemmegivningen, i møte **13. juni 2017**.

Det følger av valgforskriften at valgstyret skal kunngjøre tid og sted for forhåndsstemmegivningen. Valgstyrets sekretær vil sørge for at slike kunngjøringer finner sted.

3.5 Videregående skoler

Under behandling av sak 004/13 vedtok Bærum valgstyre følgende:

1. Det tilrettelegges for en prøveordning med forhåndsstemmegivning ved de videregående skolene i Bærum i perioden 26. august til 4. september 2013.
2. Prøveordningen evalueres etter valget 2013.

Vedtaket ble fattet på bakgrunn av Akershus fylkestings vedtak om å legge til rette for en prøveordning for å få opp valgdeltagelsen blant førstegangselgere, som i 2009 var på 56,2 %. Asker og Bærum valgstyrene samarbeidet om markedsføring og informasjon samt praktisk planlegging og gjennomføring og det ble avholdt forhåndsstemmemottak ved 10 av de 12 videregående skolene i kommunene.

Det ble avholdt valg over én dag fra klokken 10-14 ved hver skole, noe som ble vurdert som tilstrekkelig av stemmemottakerne. Den gjennomsnittlige oppslutningen ble 28 %.

Deltagelsen ved skolene varierte fra 10-60 %. Der det var høyest deltagelse, hadde skolen en bevisst satsing samt god koordinering av de ulike valgaktivitetene.

I Bærum ble det mottatt **427** stemmer inkludert stemmegivning fra lærere og ansatte. I Asker ble det avgitt 114 stemmer. Drammen avholdt også valg ved videregående skoler i 2013. Der ble det avgitt 187 stemmer.

I **2001** ble det også gjennomført forhåndsstemmegivning ved de tre daværende videregående skoler samt ved Den polytekniske høgskolen og Høgskolen i Akershus. Totalt ble det avgitt 33 stemmer. I Akershus ble det avgitt til sammen 289 stemmer ved 18 skoler i 2001.

Kostnader

Det skal i henhold til loven være minst to stemmemottakere til stede ved forhåndsstemmingen. Ved kommunens 8 videregående skoler vil det påregnes en godtgjøring på mellom 20.000 og 30.000 kroner. Det vil i tillegg påløpe betydelig arbeid og kostnader i forbindelse med utkjøring av stemmeavlukker, urner, stemmesedler og øvrig valgmateriell, rigging samt kostnader knyttet til IKT.

Sammenlignbare kommuner

Oslo kommune tilrettelegger ikke for forhåndsstemmegivning på videregående skoler.

Det ble gjennomført forhåndsstemmegivning ved 26 videregående skoler i Oslo ved stortingsvalget i 2005. Det ble totalt mottatt 396 stemmer, hvorav 173 var fra personer over 30 år, altså skolens ansatte.

Forsøket ble evaluert den gang, her er et utdrag fra evalueringen:

«Selv om tallene varierer noe, er det en gjennomgående trend at svært få elever har benyttet seg av muligheten til å forhåndsstemme. Ut fra tallene kan det enkelt leses at svært få benyttet seg av muligheten. Ut fra en totalvurdering er det derfor tvilsomt om vi vil anbefale valgstyret i Oslo å bruke så vidt store ressurser på dette i forbindelse med neste valg».

Det har vært en diskusjon i valgstyret foran stortingsvalget 2017 om forsøket skal gjentas, men etter å ha blitt presentert for tallene er man gått bort fra det.

Vi vet ikke mye om årsakene til den lave deltakelsen, men vi fikk to tilbakemeldinger som er verd å merke seg, og som henger sammen med at de aller fleste i denne gruppen er førstegangsvelgere:

1. *“Vi ønsker å avgi stemme på valgdagen – det er første gang, og valgdagen blir mer høytidelig.”*
2. *“Vi skal ha en grundig gjennomgang av valgordning og partiprogram (på skolen). Den skal skje helt opp til valgdagen, så forhåndsstemming blir for tidlig”.*

Bergen kommune formidler at de har hatt forhåndsstemmemottak ved en av de videregående skolene, som er skolen med flest elever som er/fyller 18 år i valgåret, men avsluttet dette i 2015. Heller ikke i Bergen ble det mottatt mange stemmer ved skolen.

Trondheim kommune gjennomfører ikke forhåndsstemmemottak ved de videregående skolene. Erfaringene ved tidligere forsøk er at svært få benytter tilbudet.

Stavanger kommune gjennomfører ikke forhåndsstemmemottak ved de videregående skolene. Erfaringene ved tidligere forsøk er at svært få benytter tilbudet.

Kristiansand kommune har ikke gjennomført forhåndsstemmemottak ved de videregående skolene siden 2007. Erfaringene ved tidligere forsøk er at svært få benytter tilbudet (mest personell).

Drammen kommune gjennomfører forhåndsstemmemottak ved de videregående skolene over én dag ved hver skole. Tilbakemeldingene sier at en blanding av elever og personell benytter tilbudet, men flest elever.

Asker kommune: Etter evaluering av forsøket i 2013 vil rådmannen ikke anbefale valgstyret å bruke så vidt store ressurser på et tilbud som svært få benytter.

Konklusjon

På landsbasis økte valgdeltagelsen med 10 % i aldersgruppen 18-21 år fra 2009 til 2013. I aldersgruppen 22-25 år økte deltagelsen med 7,7 %. Den sterke fremgangen forklares av forskere med medienes kampanje for mobilisering av unge velgere, men også med at det kan være et uttrykk for unges økende politiske interesse og tilbøyelighet til å delta.

Mye tyder på at de som stemte ved det tilrettelagte tilbudet ved de videregående skolene ville stemt ved et ordinært forhåndsstemmemottak eller på valgdagen.

Innbyggernes muligheter for å delta i valget utenom valgdagen vurderes som tilfredsstillende ivaretatt og økende i 2017 gjennom økt antall kretser/valglokaler samt utvidelse av antall forhåndsstemmesteder i kommunen. Valgdeltagelse som ligger over landsgjennomsnittet, tyder på at Bærum har lyktes godt med tilrettelegging for tilgjengelighet til valg. Kostnadene ved å videreføre forsøket med forhåndsstemming ved de videregående skolene bør ses i sammenheng med dette.

Ut fra en totalvurdering vil valgstyrets sekretær ikke anbefale å bruke så vidt store ressurser på dette tilbudet i forbindelse med neste valg.

Fylkestinget vedtok 23.03.2015 (sak 33/15) at dersom en kommune ønsker å benytte en av de videregående skolene i fylket, for slik å imøtekomme førstegangselgere, skal den videregående skolen legge til rette for dette. Skolene kan også ta initiativ overfor kommunene og tilby forhåndsstemmelokale, men det er opp til kommunene å vurdere om det er hensiktsmessig å benytte skolen i sin valgavvikling.

4. Stemmegivning på valgting

4.1 Valgkretser og valgtingslokaler

Jfr. kommunestyrets vedtak i møte 28.09.2016, sak 091/16.

Valgorganisasjonen øker antall avlukker og antall pcer/avkrysserbord for å møte den største pågangen fra klokken 16. Det er antall parkeringsplasser som kan bli den største utfordringen og flaskehalsen dersom velgeren kommer til valglokalet med bil. Derfor har valgorganisasjonen arbeidet systematisk med å finne fram til alternativ parkering for velgere i valglokalets umiddelbare nærhet.

Valgorganisasjonen vil ha en økt satsning på informasjon til velgerne:

- Vurdere å oppfordre velgere til å forhåndsstemme. I Norge kan forhåndsstemmer mottas fra 1. juli og fram til og med fredag før valget. I Bærum har vi god kapasitet ved forhåndsstemmemottakene.
- Vurdere å oppfordre velgere til å la bilen stå valgdagen dersom det er mulig.

Det er svært viktig at det ikke innkalles til personalmøter, foreldremøter eller andre aktiviteter på skolene som opptar areal og parkeringsplasser valgdagen. Valg medfører betydelig økt trafikk ved skolen/valglokalet. Skolens personalrom bes benyttet til valgformål hele dagen og kvelden. Det er viktig at skolen/SFO er klar over at skolegård, ballplasser, håndballbaner, grusbaner mm ved skolen vil bli tatt i bruk som parkeringsplasser valgdagen. Barnas lekeareal ute vil på mange skoler bli gjort om til parkeringsplasser. Trafikksikkerhet for barna blir derfor sentralt.

4.2 Flyt og tempo i valglokalene

Det er flere faktorer som spiller en stor rolle i vurderingen av om et valglokale vil fungere eller ikke. Parkeringssituasjonen, inngangspartiet, valglokalets utforming, antall pcer og antall avlukker for å nevne noe. Ved stortingsvalg bruker velgeren erfaringsmessig mindre tid i avlukket fordi færre

velgere endrer stemmeseddelen. Ved stortingsvalg er det kun en stemmeseddel som er 1-falset (1-brett). Det var litt plunder i forhold til bretteing av 2-falset kommunestyreseddel i 2015, noe som igjen tok tid. Antall avkrysserbord (pcer) økes betydelig ved årets valg, det gjør også antall avlukker.

4.3 Trafikkavvikling og parkering

Det er inngått samarbeid med kommunens avdeling for Vei og trafikk for å sikre en smidig og god valgavvikling ved å trygge god adkomst, en god parkeringssituasjon og god skilting *til* P-plasser og *fra* P-plassen til valglokalets inngang.

Det utarbeides parkerings- og skiltplan.

Valgorganisasjonen ønsker leveranse av kyndig personell til trafikk- og parkeringsdirigering siste del av dagen ved våre største og mest utfordrende valglokaler. Det er svært viktig å sikre at velgere med nedsatt funksjonsevne får muligheten til å kjøre så nær valglokalets inngang som mulig slik det påpekes i høringsvaret fra Funksjonshemmedes råd.

4.4 Oppnevning av stemmestyrer

I valglovens § 4-2 er det gitt bestemmelser om stemmestyrene. Et stemmestyre med minst tre medlemmer skal administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret er å anse som en nemd og er underlagt kommunelovens bestemmelser for opprettelse, saksbehandling og valgbarhet.

Oppnevning av leder, nestleder og medlem i stemmestyrene skjer i valgstyrets møte **13. juni 2017**. Valgstyrets sekretær ber i kommende sak om fullmakt til å gjøre nødvendig supplering og rokkering ved behov.

5. Manntall

5.1 Utlekking av manntallet

Det er folkeregisteret pr. 30. juni i valgåret som legges til grunn for manntallet. Alle stemmeberettigede personer skal manntallsføres i den kommunen der de var registrert som bosatt på dette tidspunktet.

Valgstyret har ansvar for å føre manntall over alle personer med stemmerett i kommunen samt å legge manntallet ut til offentlig ettersyn.

Manntallet legges ut så snart det lar seg gjøre etter skjæringsdatoen 30. juni i kommunegården og i rådhuset samt på Bekkestua og Rykkinn biblioteker. I tillegg på Fornebu senter når forhåndsstemmingen tar til fra 10. august. I henhold til loven skal manntallet ligge ute til og med valgdagen.

5.2 Tilgang til manntallseksemplarer

Alle som stiller liste har uten omkostninger rett til ett papireksempplar av manntallet (valgforskriften § 3). Krav om manntallseksemplarer må fremsettes for valgstyret innen den frist valgstyret har satt. Det foreslås at krav om manntallseksemplarer må fremsettes for valgstyret **innen 19. mai 2017**.

Forslagsstillerne kan få tilgang til flere manntallseksemplarer og også oppgaver over bestemte grupper av velgere, dersom de selv bærer de ekstra omkostningene knyttet til dette.

Manntallsavskrifter og annet materiell som bygger på manntallet, kan bare brukes til politiske formål og skal ikke overlates til utenforstående med mindre formålet er politisk bearbeiding. Alle

utleverte manntallseksemplarer skal leveres tilbake innen to år.

6. Stemmesedler

Valgloven pålegger fylkesvalgstyret å trykke stemmesedler for alle godkjente valglistene i fylket til bruk ved stortingsvalg, jfr. valglovens § 7-1 (1). Fylkesvalgstyret skal trykke stemmesedler både til bruk i stemmelokalene på valgdagen og ved forhåndsstemmegivningen. Den tillitsvalgte for den enkelte valgliste kan for egen regning kreve å få det antall stemmesedler vedkommende ønsker (valgforskriften § 21).

Fylkesvalgstyret har vedtatt (12.12.2016) at Fylkesvalgstyret dekker utgifter til trykking av inntil 100.000 stemmesedler av hver valgliste til bruk i valgkampen. Deretter må partiene betale hvis de vil ha flere. Fylkeslagene må derfor distribuere stemmesedler til lokallagene. Lokalpartiene må med andre ord kontakte fylkeslaget for å få stemmesedler vederlagsfritt.

7. Valgkort

Etter valglovens § 2-3 tredje ledd er det departementet som skal sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede.

Valgkortene skal være fremme hos velgerne innen ordinær forhåndsstemming starter 10. august. På valgkortet skal det opplyses om at velger må vise legitimasjon for å få avgi stemme. Det vil følge med en informasjonsbrosjyre som en del av valgkortet.

Alle velgere vil dermed få personlig informasjon om hvor og når de skal stemme på valgdagen. I tillegg legger kommunen inn lokalt tilpasset tekst, for eksempel om endring av valglokale. Valgkortene benyttes også til forhåndsstemmingen.

Det er ikke nødvendig å ha med valgkort for å stemme. Ingen velger skal avvises hvis han/hun ikke har med valgkortet.

8. Skanning

Kommunestyret behandlet i møte 16.12.2015, sak 103/16 Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015 – Evaluering av gjennomføringen i Bærum kommune:

Valgorganisasjonen mener arbeidet med telling av stemmene fungerer meget godt. Før neste valg mener valgorganisasjonen det må tas en vurdering av hvordan man ønsker å gjennomføre optellingen. Den mest nærliggende løsningen er å fortsette med skanning og telling selv. Dette forutsetter i så fall ett innkjøp av 4 nye skannere. Et annet alternativ er å undersøke muligheten for å inngå en avtale med Asker om telling av Bærum's stemmesedler. Det er ikke utenkelig at dette kan være vel så effektivt og kostnadsmessig gunstig, da Asker som nevnt har en stor tellesentral fordi man har ansvar for å telle alle fylkessedlene. Valgsekretariatet anbefaler at man utreder de aktuelle alternativene nærmere, og deretter presenterer disse for valgstyret.

Anbefaling

Valgstyrets sekretær anbefaler at Bærum kommune fortsetter å skanne selv. Det bygges opp kompetanse i egen organisasjon som gjenbrukes valg etter valg. Slik reduseres sårbarhet i landets 5. største kommune.

Tradisjonelt har all foreløpig optelling av stemmer avgitt på valgdagen skjedd manuelt i valglokalet rett etter valgtingets slutt. Denne rutinen har vi lang erfaring med. Valgstyrets sekretær ønsker å foreta den foreløpige optellingen sentralt på rådhuset ved bruk av skannere. Rent praktisk tenker

man seg en ordning hvor stemmesedler (i forseglet emballasje) blir brakt inn til rådhuset av 2 medlemmer i stemmestyret. Dette skjer umiddelbart etter at valgtinget stenger kl. 21. Sammen med stemmesedlene bringes stemmegivninger i særskilt omslag, stempler og eventuelle beredskapskonvolutter inn til rådhuset. Representantene fra kretsen (stemmestyret) får selvsagt muligheten for å overvære opptelling av sin krets om ønskelig.

Valgorganisasjonen vurderer også å hente inn avgitte stemmesedler litt tidligere på kvelden, slik at disse kan legges rett på skanneren fra kl. 21:00. Valglovens § 10-5 «foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på valgtinget skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet».

Når alt fra en krets er skannet og godkjent, kan stemmestyrets protokoll skrives ut og signeres av stemmestyrets 3 medlemmer.

Valgstyrets sekretær har sammen med valgansvarlig i Asker besøkt Tønsberg kommune som ved flere valg har foretatt en sentral opptelling fordelt på krets. Der fikk vi flere gode innspill i forhold til den praktiske gjennomføringen.

Forutsatt at tellingen starter rett etter kl 21:00 viser beregninger at foreløpig opptelling kan være ferdig ca. ved midnatt.

I valglokalet vil det altså ikke foregå telling hvilket medfører at lokalet kan rigges ned etter kl. 21 og alle valgfunksjonærer kan avslutte kvelden tidligere.

Anbefaling:

Valgstyrets sekretær mener det er fornuftig å prøve ut denne opptellingsmetoden i år slik at også Bærum har et godt erfaringsgrunnlag inn mot planleggingen av lokalvalget 2019.

Ved denne omleggingen vil det foreløpige resultatet fra Bærum sannsynligvis ikke foreligge tidligere enn før. Gevinsten ligger i at skannere som likevel står klare tas i bruk og effektiviserer opptellingen både i forhold til sikkerhet og kostnader. Omleggingen forkorter en lang og krevende valgdag med cirka to timer for mange valgfunksjonærer i valglokalene.

Det er tidsnok å starte endelig opptelling tirsdag morgen fordi sent ankomne forhåndsstemmer først kan telles etter kl. 17 i tråd med tidligere omtalt lovendring

All skanning flyttes til rådhuset av praktiske årsaker.

Når Bærum kommune har talt stemmesedlene to ganger (foreløpig og endelig opptelling) overtar fylkeskommunen for kontrolltelling, dette skjer i Asker rådhus.

9. Rekruttering og bemanning

Totalt 287 personer bisto med gjennomføringen av valget i 2015.

254 medarbeidere valgdagen (92 kommunale, 162 eksterne).

Ved årets valg vil det være behov for ca. 300 medarbeidere (inkludert stemmestyret) i valglokalene. Dette er en økning på mellom 40 og 50 medarbeidere som igjen skyldes 3 ekstra kretser og generelt

flere pcer som må bemannes i valglokalene.

Valgstyrets sekretær ønsker mulighet for å rekruttere **flere** medarbeidere til stemmestyre, valglokaler og øvrige valgoppgaver blant kommunens ansatte (interne).

Fordel med å rekruttere kommunalt ansatte er at man beholder kompetansen i organisasjonen slik at den kan gjenbrukes.

For øvrig viser våre erfaringer og tilbakemeldingene fra medarbeiderne i stemmestyrene, at det er viktig å velge medarbeidere som orker belastningen med å jobbe hele valgdagen/kvelden. Tilbakemeldingene tyder på at enkelte medarbeidere nok har undervurdert hvor slitsomt og belastende arbeidet kan være.

Valgstyret sekretær har en tid hatt en prosess med HR-direktøren med sikte på å etablere felles retningslinjer for administrativt ansatte for fri med lønn til valgarbeid valgdagen, på forhåndsstemmemottak og øvrige valgoppgaver.

Valgstyrets sekretær mener selvsagt at arbeidstiden for kommunens ansatte som arbeider med valg i tillegg til sin faste stilling, skal være i tråd med lovens bestemmelser.

Følgende er forankret i rådmannens ledergruppe:

Medarbeidere som rekrutteres som valgmedarbeidere valgdagen gis *permisjon med lønn* fra ordinær arbeidsplass.

I tillegg, kan det i forbindelse med valgarbeid (hovedsakelig forhåndsstemmemottak), tilstås 2 dager permisjon med lønn dersom driften tillater dette.

Rekrutteringen av personer til stemmestyrene er en særlig viktig oppgave (tre medlemmer i stemmestyret pr. valgkrets; 3 medlemmer x 18 valgkretser=54 personer).

Det er viktig at stemmestyrene besettes med erfarne, pålitelige og kompetente personer med digital kompetanse. Lederne for stemmestyre i 2015 gjorde en utmerket jobb og var hovedsakelig rekruttert blant kommunalt ansatte som valgorganisasjonen hadde kjennskap til.

Valgorganisasjonen «håndplukker» 54 medarbeidere, hovedsakelig interne, til stemmestyrene.

De fleste valgmedarbeidere har stor glede av å jobbe med valg. Tilbakemeldingene fra valgmedarbeiderne viser tydelig at de fleste ønsker å fortsette som valgmedarbeider. Det er selvfølgelig positivt.

10. Opplæring

Alle valgmedarbeidere må delta på obligatorisk opplæring i forkant av valgoppgaven. Opplæringen vil bestå av generell informasjon om valgordning og regelverk samt opplæring i bruk av EVA.

Valgsekretariatet satset også i år på å gi et bredt opplæringstilbud til alle stemmestyremedlemmer og valgmedarbeidere for øvrig. Tilbudet besto av teoretisk opplæring og praktiske øvelser med bruk av det elektroniske valgadministrasjonssystemet EVA. Det var satt opp flere alternative kursdager, både på dagtid og kveldstid. Tilbakemeldingene fra valgmedarbeiderne er entydige på at opplæringen i 2015 var svært vellykket og noe valgorganisasjonen bør fortsette med.

For en liten valgorganisasjon er det svært krevende å gi opplæring til noen hundre valgmedarbeidere. Vi er stolte av å formidle at opplæringen utføres kun ved bruk av valgorganisasjonens egne krefter og kompetanse.

11. Godtgjøringer

Godtgjøringen økes betydelig i tråd med ønsker fremkommet i evalueringen etter valget 2015 og er konkurransedyktige i forhold til våre nabokommuner.

I tilfelle sykdom eller annet forfall blant valgmedarbeiderne har valgorganisasjonen en reserveliste med valgmedarbeidere som har fått opplæring og kan tilkalles ved forfall, også valgdagen.

Valgmedarbeidere foreslås gitt opplæringshonorar på kr. 350 for deltakelse på kurs og dekking av transportkostnader. Valgmedarbeiderne fra reservelisten får selvsagt ordinært honorar dersom de arbeider på valgdagen.

Godtgjøringer	Forslag 2017	2015	2013
Leder stemmestyret	5200	4000	3500
Nestleder stemmestyret	4650	3606	3500
Medlem stemmestyret	4150	3091	3000
Valgmedarbeider valgdagen	3500	3091	3000
Deltakelse på opplæring	350	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
Vakstmester opp- og nedrigging valglokale	1550	1250	1213
Teamleder forhåndsstemmer	1550	1250	1213
Variable valgsatser (dvs de som får timesbetaling, hovedsakelig vaktmestere, skannerpersonell og forhåndsstemmemottakere)			
Timesats eksterne dagtid	182	175	170
Timesats kommunalt ansatte dagtid (i tillegg til lønn)	93	89	87
Timesats kveldstid	289	279	271
Timesats natt og lørdag/søndag	365	352	341

12. Valgorganisasjonen

Det blir stadig mer omfattende og krevende å organisere valg. Omfanget av prosjektet vokser, både ved at stemmetilbudet utvides og ved at det kommer nye tiltak og løsninger som skal innføres, eksempelvis elektronisk manntall. En vellykket valggjennomføring forutsetter godt samarbeid og god koordinering mellom en rekke ulike faggrupper og tjenester. Politisk sekretariat, IT-enheten, Eiendom, Transport, Kommunikasjonsenheten, HR-enheten, Vei og trafikk, lokale driftsteknikere (vaktmestere) og ansvarlige for lokalene (for eksempel rektor på skoler) bør alle være tett involvert i både forberedelsen og gjennomføringen av prosjektet.

Dette stiller krav til god organisering og ledelse av prosjektet.

Valgorganisasjonen for valget 2017 består av 8 personer fra politisk sekretariat, IT-enheten og Eiendom.

Satsene for godtgjørelse til medlemmene fra politisk sekretariat foreslås som følger:

Funksjon	Sats 2017	Sats 2015	Sats 2013
Prosjektleder valg	93 361	90 000	77 637
Medlem valgorganisasjon	60 602	58 421	56 707
Forhåndsstemmemottak ettermiddager (fordeles jevnt på dem som bidrar)	28 945	27 903	27 084

Godtgjørelsen er kompensasjon for alt valgarbeid utenom ordinær arbeidstid, og det gis ikke ytterligere overtidsbetaling eller avspasering av timer.

Medlemmene fra IT-enheten tilstås ikke særskilt godtgjørelse da disse konsulenttjenestene blir internfakturert fra IT-enheten til Politisk sekretariat. Etter avklaring med rådmannen ytes det ikke særskilt godtgjørelse til representanten fra Eiendom.

13. Valgstyrets godkjenning av valget

Det tas sikte på at valgstyret godkjenner valgresultatet i møte tirsdag 12. september kl. 20:00. Alternativt onsdag 13. september klokken 14.00. Eventuell endring av møtedato avtales med valgstyrets leder.

Når kommunen har talt stemmesedlene 2 ganger, transporteres stemmesedlene videre til Asker kommune som foretar fylkeskommunens kontrolltelling. Det er fylkesvalgstyret som foretar mandatfordeling og kandidat kåring. Fylkesvalgstyret behandler valgoppgjør - mandatfordeling og kandidat kåring i planlagt møte 18. september 2017 (foreløpig møteplan).

14. Budsjett

Det koster mye penger å gjennomføre valg. De største postene i regnskapet knytter seg til godtgjøringer til valgmedarbeidere, kjøp av IT-utstyr i forbindelse med elektronisk manntall, kjøp av konsulenttjenester fra IT-enheten, samt innkjøp av øvrig valgutstyr som skannere, urner og nye avlukker.

Tildelt budsjettramme for valget 2017 er 4,4 millioner kroner. Denne rammen tar ikke hensyn til følgende merutgifter:

- Kjøp av IT-utstyr og konsulenttjenester fra IT-enheten i forbindelse med elektronisk manntall og skanning av stemmesedler. Merutgift på ca. 2 250 000 kroner. Det vil bli utarbeidet en plan for gjenbruk av en stor andel av dette utstyret innen Bærum kommune.
- Anskaffelse av tjenester og programvare knyttet til elektronisk opptelling av stemmesedler (skanning). Merutgift på ca. 180 000 kroner.
- Økte kostnader til utstyr og bemanning i valglokaler. Merutgift på ca. 700 000 kroner. Denne økningen har sammenheng med følgende tiltak:
 - Antall valglokaler skal økes fra 15 til 18.
 - Det skal innføres ett nytt forhåndsstemmemottak.

- I tråd med tilbakemeldinger og erfaringer fra valget i 2015, planlegges det en betydelig økning i antall avlukker, pc-er/avkrysserbord mv. i valglokalene.
- Kostnader som følge av at man i tråd med tilbakemeldinger og erfaringer fra valget i 2015, planlegger en produksjon av ca. 50 mobile skilt som skal benyttes i forbindelse med parkerings-/trafikkavvikling rundt valglokalene. Merutgift er estimert til ca. 150 000 kroner, inkludert lønnskostnader til personell fra Vei og trafikk som skal montere og demontere skiltene. Skiltene vil kunne gjenbrukes ved senere valg.

Samlet utgjør dette en antatt merutgift på ca. 3 280 000 kroner. Etter behandlingen av denne saken i valgstyret vil Politisk sekretariat fremme et behov tilsvarende merutgiftsbeløpet i forbindelse med økonomimelding 1. Politisk sekretariat vil videre i forbindelse med innmelding av behov til kommunens handlingsprogram, ta initiativ til at det faste valgbudsjettet økes med et tilsvarende beløp fra og med valget i 2019.

15. Tilbringertjeneste

Da forslaget til nye valgkretser og valglokaler var på høring våren 2016 kom Bærum Høyre med forslag om at en tilbringertjeneste for velgere til og fra valglokalene vurderes. Valgstyrets sekretær synes dette er en god ide som forutsetter muligheten til å engasjere politiske partier i Bærum for å utføre dette tjenestetilbudet. Tilbudet kan administreres av valgorganisasjonen.

Valgstyrets sekretær skriver brev til partiene i kommunestyret med oppfordring til å melde inn navn på trygge sjåførere som kan utføre nevnte tjeneste valgdagen.

16. Sametingsvalget

Det foreslås at det tilrettelegges for sametingsvalg kun i krets 11 Sandvika. Dette betyr at velgere innført i samemantallet (93 samer er oppført i foreløpig manntall pr. 1.2.17) kun kan møte i denne kretsen dersom de ønsker å avgi stemme til sametingsvalget valgdagen. Dette er i tråd med tidligere praksis. Valgorganisasjonen vil ivareta kunngjøringsplikten på vegne av samevalgstyret ved å sende brev til den enkelte manntallsførte med all relevant informasjon – både i forhold til forhåndsstemmegivningen og valgtinget i krets 11 Sandvika. Dette er i tråd med forskrift om valg til Sametinget.

Dato: 08.02.2017 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 17/4824 J.post ID: 17/28960
 Saksbehandler: Borgny Danielsen
 Saksansvarlig: Eirik Lindstrøm

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Valgstyret	14.03.2017	003/17

Informasjonsplan for gjennomføring av stortings- og sametingsvalget 2017

Forslag til vedtak:

Informasjonsplan for gjennomføring av stortings- og sametingsvalget 2017 vedtas.

SAKEN I KORTE TREKK

Vedlagte informasjonsplan viser planlagte informasjons- og kommunikasjonstiltak i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017.

Ytterligere detaljplanlegging (handlingsplan) gjøres av valgorganisasjonen i samarbeid med kommunikasjonsenheten i tråd med erfaringer og innarbeidede rutiner. Det vil løpende bli vurdert behov for ytterligere tiltak.

Som det fremgår av vedlagte plan vil kommunen benytte alle relevante kanaler til å informere velgere, ansatte og andre som deltar i valggjennomføringen, samt media, før, under og etter valget.

Hovedkanalen for valginformasjon til velgere er nettsiden
<https://www.baerum.kommune.no>

Valg 2017 vil i tillegg være tema i samtlige utgaver av Bæringen fram til valget.

Vedlegg:

Bærum informasjonsplan 2017

3477665

Dato: 13.02.2017 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 17/5058 J.post ID: 17/32266
Saksbehandler: Borgny Danielsen
Saksansvarlig: Eirik Lindstrøm

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Valgstyret	14.03.2017	004/17

Beredskapsplan i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017

Forslag til vedtak:

Beredskapsplan i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017 vedtas.

SAKEN I KORTE TREKK

En viktig forberedelse til valget er å vurdere faktorer som kan medføre utfordringer i valg gjennomføringen. Det er derfor behov for en risiko- og beredskapsvurdering. Usikkerhetshåndtering dreier seg om å jobbe aktivt i forhold til utfordringer og uforutsette hendelser som kan oppstå. For å sikre en god og korrekt valg gjennomføring, er det svært viktig å ha et bevisst forhold til hvordan uforutsette hendelser kan løses.

Valgorganisasjonen har forsøkt å identifisere risikoelementer og legger med dette fram beredskapsplan i forbindelse med stortings- og sametingsvalget 2017.

Vedlegg:

Beredskapsplan 2017

3477664

Dato: 28.02.2017 Arkivkode: N - 125 Bilag nr: Arkivsak ID: 17/5066 J.post ID: 17/44682
Saksbehandler: Borgny Danielsen
Saksansvarlig: Borgny Danielsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Valgstyret	14.03.2017	005/17

Referatsaker

Forslag til vedtak:

Refererte dokumenter tas til orientering slik de foreligger.

Refererte dokumenter til orientering: